

Češkoslovaške pedagoške akademije in visokošolski tečajji za učiteljstvo.

V letu 1930. je bila v Bratislavi ustanovljena prva državna češkoslovaška pedagoška akademija, v kateri se absolventi srednjih šol, ki so napravili zrelostni izpit na srednji šoli, usposabljujejo za učiteljski poklic na narodnih šolah. Spočetka je bila le-ta kot poskusni zavod, kjer naj bi se ugotovilo, ako je mogoče v enoletnem študiju z uspehom izpremeniti absolviranega srednješolca za učitelja na osnovnih šolah, ki naj bi uvaževal delavno metodo, oziroma samodelavnost pri pouku. Naloga je bila jako težavna, ker se je morala slušateljstvu in slušateljicam podati v enem letu vsa najvažnejša tvarina iz strokovnega znanja bodisi v praktičnem ali v teoretičnem smislu, razen tega tudi še potrebnega znanja v šolski praksi in praktične usposobljenosti nekaterih predmetov (kakor iz petja, glasbe, risanja, pisanja in ročnih del).

Rezultati pri zrelostnem izpitu so bili zelo dobri in so pokazali, da je vzgajanje absolventov srednjih šol na pedagoških akademijah posrečena misel. V prvem letu je bilo na državni pedagoški akademiji v Bratislavi vpisanih 40 slušateljev in slušateljic, izmed katerih je položilo 39 učiteljski zrelostni izpit.

Ker je bil rezultat tega poizkusnega zavoda zelo dovoljen, je otvorilo češkoslovaško ministrstvo prosvete za letošnjim šolskim letom še dve državni pedagoški akademiji in sicer v Pragi in v Brnu.

Po predpisanem statutu je naloga pedagoških akademij podati slušateljstvu in slušateljicam natančno strokovno znanje v temeljnih pedagoških strokah na podlagi predavanj. Predavatelji so izbrani strokovnjaki. Največ so to visokošolski profesorji in docenti, ki imajo nalogo, seznaniti slušatelje s potrebnim strokovnim znanjem in jih usposobiti za pouk v šoli. V pedagoške akademije se sprejemajo slušatelji in slušateljice, ki so napravili zrelostni izpit na srednji šoli, so češkoslovaški državljani, so za učiteljski poklic telesno sposobni in imajo posluš za glasbo. Ako pa je priglasevec več kakor jih je predpisano, izbere komisija le one, ki so večji kakega instrumenta oziroma imajo izvrsten posluš. V vsako akademijo se lahko sprejme največ 80 slušateljev in slušateljic. Učiteljski zbor tvori univerzitetni docenti, srednješolski profesorji, strokovni učitelji in drugi strokovnjaki. Učiteljski zbor je sestavljen tako, da odgovarja načinu ustroja posamezne akademije. Vodstvo te šole poveri ministru prosvete enemu izmed univerzitetnih profesorjev, ki je obenem predsednik učiteljskega zbora. V pedagoških vprašanjih in rečeh je podrejena neposredno ministru prosvete. Administracija te šole pa je poverjena direktorju državne učiteljske šole, ki ima že itak izkušnje in znanje v vodstvu in upravi.

Študij na državnih pedagoških akademijah je brezplačen. Slušatelji in slušateljice, ki so vpisani na pedagoški akademiji, ne smejo biti istočasno vpisani tudi na kak drugi visoki šoli. Državne pedagoške akademije so zaenkrat enoletne. Koncem šol. leta se morajo slušatelji podvreči predpisanemu zrelostnemu izpitu pred izpraševalno komisijo, ki jo imenuje ministrstvo prosvete.

Urniki na državnih pedagoških akademijah je sledeč:

	Število ur					
	Praga	Brno	Bratisl.	Praga	Brno	Bratisl.
	I. sem.	I. sem.	I. sem.	II. sem.	II. sem.	II. sem.
Filozofija in sociologija k vzgoji	2	2	2	2	2	2
Psihologija splošna in pedopsihologija (pedologija)	2	2	2	2	2	2
Zgodovina vzgoje in narodna šola	2	2	2	2	2	2
Organizacija narodne šole (šolski zakon)	—	1	—	1	—	1
Splošna pedagogika in didaktika	2	2	2	2	4	2
Šolska higiena	1	—	1	—	1	1
Vzgoja manj nadarjene dece	—	1	—	1	—	1
Pedagoški seminar	2	2	2	2	2	2
Psihološke vaje (uvod v poskusno pedagogiko)	2	2	2	2	—	2
Praksa (hospitacije in nastopi)	6	7	6	6	5	6
Muzikalna izobrazba	3	3	3	3	3	4
Gramatika učnega jezika in njegova metodika	1	2	1	2	1	2
Metodika elementarnega razreda	2	—	2	—	2	—
Metodika nazornega nauka (zemljepis — zgodovina in prirodopis. znanosti)	2	1	2	2	2	1
Metodika računstva in merskega oblikoslovja	1	—	1	—	1	—
Metodika ročnosti (risanje, pisanje, ročna dela)	3 1/2	3 1/2	3 1/2	3 1/2	3 1/2	3 1/2
Telesna vzgoja in njena metodika	1	1	1	1	1	1
Kmetijstvo	—	1	—	1	—	1
Narodno gospodarstvo (neobvezen predmet)	—	—	—	—	—	1

Ob koncu prvega semestra se mora vsak slušatelj podvreči kolokvijju, ki ga polaga iz naslednjih predmetov: iz psihologije, iz zgodovine pedagogike in iz splošne pedagogike. Ako ne položi tega izpita v predpisanem roku, mu učiteljski zbor pedagoške šole ne dovoli posecati nadaljnjih študij v drugem semestru.

Praktične vaje v pouku se vrše na vadicah, po potrebi pa tudi na drugih narodnih šolah. Vse to pa določi in nadzoruje direktor pedagoške šole ali njegov namestnik, navadno strokovnjak gotovega predmeta.

Prakso v poučevanju je treba izvršiti po dobro zamišljeni in utrjeni metodi, tako da bodo slušatelji spoznali način pouka v raznih predmetih na vseh stopnjah osnovne šole, po možnosti pa tudi na raznih drugih tipih šol. Zato se vrše ekskurzije s slušatelji v razne šole in v razne zavode za vzgojo otrok.

Preizkušnja učiteljske zrelosti sestoji iz pismenih nalog, iz praktičnega nastopa in iz ustnega izpita.

Pismena preizkušnja se vrši iz pedagogike, v kateri so zapodane tudi filozofija, psihologija, splošna didaktika in organizacija narodnega šolstva. Traja 4 ure. Nato se vrši ustni izpit iz specialnih metodik, iz šolske higiene, godbe in petja, pisanja, risanja, telovadbe, kmetijstva (samo za moške) in ročnih del (samo za ženske). Razen tega morejo slušatelji in slušateljice napraviti izpit iz vzgoje manjnadarjenih oziroma imbecilnih otrok, iz

* Za slušateljice 2 uri več zaradi pouka v ženskih ročnih delih.

narodnega gospodarstva in deških ročnih del. Slušatelji, ki imajo na izpričevalu iz najvišjega razreda srednje šole iz risanja in telovadbe kot obveznega predmeta vsaj red »dobro«, so oproščeni polaganja izpita iz teh predmetov. Nato se vrši ustni izpit iz naslednjih glavnih predmetov: pedagogike, slovnice in učnega jezika, ki sme trajati za vsakega kandidata največ eno uro. Izpit iz pedagogike vsebuje zgodovino pedagogike, splošno pedagogiko, filozofijo, splošno didaktiko in šolske zakone.

Dasiravno so pedagoške akademije na začetku in še v povojju, so že sedaj pokazale, da so že sedaj kristali učiteljske izobrazbe. Letos so bili pri pedagoških akademijah v Pragi in v Brnu ustanovljeni državni visokošolski tečajji za pripravo učiteljstva za strokovne preizkušnje za meščanske šole. Do sedaj so bili ti tečajji pri šolah »Visokih študij pedagoških« v Pragi in v Brnu in so jih vzdrževale učiteljske organizacije. Letos jih je prevzelo pod svoje okrilje ministrstvo prosvete in jih priključilo k državnim pedagoškim akademijam.

Naloga teh kurzov je po statutu taka, da nudi učiteljstvu na znanostnem temelju strokovne izobrazbe, posebno v učnih predmetih na meščanskih šolah. Tako so tedaj priključeni ti visokošolski tečajji pedagoškim akademijam, kar je velike važnosti, posebno ker jih vzdržuje država. Pedagoško vodstvo teh tečajev vodi pedagoški direktor drž. pedagoške šole, administrativno delo pa je poverjeno administrativnemu direktorju pedagoške akademije. Docenti tečajev so največ visokošolski profesorji in docenti, nato srednješolski profesorji in razni drugi strokovnjaki. Spadajo pa direktno pod ministrstvo prosvete. V te tečaje se sprejemajo učitelji in učiteljice z izpričevalom učiteljske usposobljenosti za osnovne šole, ki te tečaje lahko redno posečajo. Tečajji so celoletni, morejo pa trajati tudi dalje. Začenjajo se meseca oktobra, končajo pa maja. Predavanja in vaje se pa morajo vršiti tako, da jih morejo posečati tudi učitelji in učiteljice iz oddaljenih krajev. Zato se vrši pouk v teh tečajjih v soboto ves dan in v nedeljo dopoldne. Posetnikom teh tečajev se mora v domači šoli urnik urediti tako, da jim je obisk tečajev omogočen. Tečajji obsegajo predmete vseh štirih skupin predmetov za meščanske šole, morejo se pa poučevati tudi drugi predmeti. Oddelek za eno skupino se ustanovi tedaj, ako se prihlasi za to skupino dovolj slušateljev, a najmanjše število sme biti 20. Pri tehničnih predmetih in pri delu ter vajah v laboratoriju se posetniki delijo v primerno število skupin.

Tečajji so brezplačni. Oddaljenim posetnikom, ki se morajo v te tečaje voziti, more ministrstvo prosvete podeliti primerno podporo, ako se le-ti pismeno zavežejo, da bodo po končanem dveh letih študija položili usposobljenostni izpit za meščanske šole.

Naročajte

vse potrebščine potom
Učit. gosp. poslovalnice!

Splošne vesti.

— Imenovanje članov stalnega - ožjega odbora Glavnega Prosvetnega Sveta v Beogradu. Gosp. minister prosvete dr. Drag. S. Kojić je na osnovi § 15. zakona o Glavnem prosvetnem svetu imenoval izmed članov širjega odbora Glav. prosv. sveta kot člane stalnega - ožjega odbora gg.: Dr. Vlad. Petkovića, prof. v Beogradu, lj. Mihajlovića, direktorja seizmološkega zavoda v Beogradu, načelnike min. prosvete: K. Sretanovića, Drag. Djordjevića, M. Miloševića, načelnika prosvetnega odd. Savske banovine iz Zagreba dr. Kasumovića, načelnika prosvetnega oddelka Dravske banovine iz Ljubljane Jos. Mazija, univ. prof. v Beogradu dr. Vl. Corovića, univ. prof. v Beogradu dr. Dr. Jovanovića, rektorja viš. ped. šole v Zagrebu dr. St. Bosanca, prof. viš. ped. šole v Beogradu Ned. Divaca, gimn. direktorja v Beogradu B. Boškovića, dir. klas. gimnazije v Zagrebu St. Musilina, direktorja učiteljske v Sarajevu Stevo Markovića, str. učit. meščanske šole v Zagrebu J. Rukovino, šolskega upravitelja iz Ljubljane Ivana Dimnika in šol. upravitelja iz Beograda Damnjana Rašića. V zmislu §§ 1. in 2. zak. o Gl. pr. sv. je Glavni prosv. svet posvetovalni organ ministra za prosveto v načelnih in važnih vprašanjih, ki se nanašajo na šolo, pouk, narodno prosveto in povzdigo narodne kulture v obče ter zaslüši minister za prosveto o vsaki šolski in prosvetni reformi mnenje Glavnega prosvetnega sveta. Po § 17. in 14. se sklicuje stalni-ožji svet najmanj enkrat mesečno, širji svet pa najmanj dvakrat v letu na seje. Člani Glavnega prosvetnega sveta so postavljeni po § 5. zak. o Glav. prosv. svetu s kraljevim ukazom na predlog ministra za prosveto za tri leta.

— Občni zbor Društva upokojenega učiteljstva v Dravski banovini bo dne 4. febr. t. l. ob 15. uri v restavraciji pri »Novem svetu«. Poleg običajnih poročil društvenih funkcionarjev bo na dnevnem redu tudi sprememba društvenih pravil. — Ako do določeni uri ne bo navzoče ene tretjine vseh pravih članov, se sklicje pol ure pozneje drugi občni zbor, ki je sklepčen pri vsakem številu članov. K obilni udeležbi vabi odbor.

— Sekcija JUU nujno potrebuje stare, predvojne učne načrte od eno- do osemrazrednice. Tovaršji, ki jih ne potrebujejo več, naj jih pošljejo sekciji. Stroške sekcija rada povrne. Tovaršji, pobrskejte malo po stari krami, ker vam itak načrti ne koristijo, nam pa nujno služijo.

— Prof. dr. Georg Kerschensteiner. V Münchenu je umrl v svojem 77. letu prof. dr. Georg Kerschensteiner, znani pedagog in šolski reformator. Tudi slovensko učiteljstvo, ki se peča z modernimi pedagoškimi načeli, ga dobro pozna po njegovih šolsko reformnih spisih.

— Osnovne šole v Drinski banovini. Na dan formiranja Drinske banovine je bilo na njenem teritoriju 683 osnovnih šol s 1792 razredi. V zadnjih dveh letih se je to število povečalo za 40 šol in 246 razredov. S spremembo banovinskih mej z zakonom od 28. avgusta 1931 je odpadlo 123 šol s 430 razredov. — Današnje stanje osnovnih šol v Drinski banovini je 612 državnih osnovnih šol s 1618 razredi in 12 privatnih šol z 52 razredi. Ena osnovna šola pride na 2471 prebivalcev.

LISTEK

IVAN VOUK:

Zlata doba avtomatov.

Zivimo v dobi silnega napredka in obe-tajo se nam sijajni časi. Zakaj stroji in avtomati bodo v kratkem nadomestili ne samo ročne delavce, ampak bodo opravljali tudi možgansko delo. Obeta se zlata doba za človeštvo, ko si ne bo treba ubijati glave z raznimi »znanostmi« in »vedami« sploh, ker bodo tudi za to avtomati. Dobrih sto let je, odkar je rajnik Edgar Allan Poe napisal tisto lepo novelo o šahistu avtomatu, ki je vsakega živega šahista potkolkel. Poe skuša sicer dokazovati, da je bil v tistem avtomatu skrit človek, vendar se mu ta dokaz ni posrečil. Od tistih časov do danes pa smo napravili velik korak naprej, tega ne more nihče zanikati. Glede strojev in avtomatov pa smo že davno preko tistega šahista avtomata.

Nekje sem bral, kako sta se Amerikane in Nemece pripravila o tem, kje izdelujejo popolnejše in čudovitejše stroje in avtomate. Oba sta zahtevala seveda prvenstvo za svojo deželo. Nemece je skušal utemeljiti svoje stališče, da je Amerikanca presenetil s tem-le: »Povem vam, mister, da imamo pri nas čudovit stroj. Na eni strani vrže vanj živega prašiča, čez pet minut pa lete na drugi strani iz njega izgotovljene pristne ogrske salame.« Amerikanec pa se je samo pomilovalno nasmehnil in rekel: »Take stroje je imel že moj pokojni ded, Bog mu daj dobro, kjer je. V kolikor smo vas že prekosili, naj vam zadostuje to-le: V vsakem količnjak dostojnem kraju naše dežele imamo stroje, v katere mečeš grozdje, pa ti na drugi strani lete ven pristno nadelani vinski bratje, pijančki, da jih je veselje gledati, in to v kljubu prohibiciji.«

Uverjen sem, da je malo takih, ki bi ta primer imeli danes še za dovpitej, zakaj danes imamo še vse čudovitejše stroje in avtomate. Naj omenim samo sodobne računske stroje in avtomate, ki ti izračunajo z lahkoto

obrestne obresti za poljubno glavnicu, poljubne procente in poljubno obrestovanje, ki ti izvelčejo kvadratni koren, kubični koren in katerikoli koren, izračunajo točno lunin in solnični mrk itd. Ni čuda, če je v takih časih oni eberfeldski grof propadel s svojimi učenimi konji.

Dnevno časopisje nam dan za dnem prinaša poročila o novih čudovitih iznajdbah. Mene kot učitelja in vnetega prijatelja vsega šolstva pa je presenetila najnovejša iznajdba iz novega sveta, ki se imenuje »Avtomatični samouk«. To je lepa kovinska omara, ki je nekoliko obilnejša od navadnih avtomatičnih tehtnic, kakršne vidiš danes na vseh železniških postajah. Ima mnogo pušic, roček in nešteto gumbov. Razdeljena je na več oddelkov za najrazličnejše vede. Napisali: »Latinščina«, »Grščina«, »Matematika«, »Astronomija« itd. kažejo, da gre za avtomat, ki izvršuje naloge. Ta avtomat je posebno priporočljiv za mesta, ki imajo mnogo srednjih in višjih šol. Vsakdo ve, kako težko se je danes učiti, ko so profesorji tako sitni, šole prepolne, in je žoga zakraljevala nad plebejskim možganskim delom.

Recimo, da ti je dan težak matematični problem. Včasih je slabo podkovani študent obiskal prijatelja, pa mu je ta izvršil nalogo, za plačilo pa sta ga zvrnila kozarec v kakšni zakotni gostilni. In ker je že od nekdanj, rekel bi skoraj običaj, da so bili gosposki možgani v splošnem nekoliko uporni za lepo matematiko, medtem ko jo je revni dijak laže zmagoval, je bilo vse v redu. Reče je napisal bogatino nalogo, bogatin pa ga je pogostil ali ga kakor drugače nagradil. Prijateljstvo med dvema tako različnima slojema je šlo bujno v klasje. »Kapitaliste« in »proletarce« sta se našla in med mladino ni bilo socialnih trenj.

Danes je stvar drugačna. Petični študent stopi k avtomatu, pregleda napise, vrže notri nekaj dolarjev, pobrska po gumbih, povleče ročko, in avtomat položi na mizico lepo natipkano in pravilno izgotovljeno nalogo. Doma jo prepíše v zvezek in stvar je v redu. Če pa žrtvuješ še en dolar ali dva, ti avtomat vrže s črnimolom napisano nalogo v po-

ljubni pisavi, ker jih avtomat kaže v desetih različnih vzorcih. Tudi šolskemu zvezku prikladen format si lahko izbereš, tako da ni treba naloge prepisavati. Ni treba drugega, kakor da jo študent všíje v svoj šolski zvezek. (To delo pa more opraviti tudi domača služkinja). Študent je vesel, ker se mu ni treba ponizati pred »plebejskim« sošolcem, profesor je zadovoljen, ker ni treba popravljeni in se jeziti, in red je odličan.

Toda vsakdo ve, da so profesorji prebrisan in dobro poznajo svoje dijake. Odličan red bi torej priznanemu slabiču v kakšnem predmetu malo koristil. Toda glej, avtomat je tudi na to »misli«. So gumbi, ki kažejo, za kakšen red hočeš imeti nalogo. Zato so navedeni vsi redovi od odličnega pa do nezadostnega. Marsikdo se bo vprašal, čemu nezadosten red? Tako nespametno vendar nihče ni, da bo hotel potegniti nalogo z nezadostnim redom! Toda ti dvomljivci naj pomislijo, da so študentje veseli, hudomušni in nagajivi ljudje. Marsikdo pošlje prijatelja k avtomatu, ker sam ne utegne (žoga!): »Prijatelj, prinesi mi tako in tako nalogo, s takim in takim redom.« »Prijatelj« nagajivec pa potegne nalašč nezadostno nalogo in jo izroči z najnedolžnejšim obrazom nič hudega slutečemu dobričini, ki všíje nalogo v zvezek. Pri korekturi seveda debelo gleda, ne verujoč profesorjevimi opazkam in zbadljivkam. O premoru seveda velik krohot. Vsakdo se mora čuditi temu tudi psihološki dobro podkovanemu avtomatu.

Ta iznajdba je ameriškega izvora. Tam se to imenuje »šolska racionalizacija«. Toda kakor vsaka racionalizacija, ima tudi ta svojo slabo stran, ker povzroča neke vrste brezposelnost med revnimi študenti. Ni čuda, če so ti nesrečniki hudi na avtomate in so se večkrat znosili nad njimi in jih skušali poškodovati in uničiti. Zenialni iznajditelji pa so takoj vstavili v avtomate naprave, ki onemogočajo take poškodbe. Če se približa brezposelni študent avtomatu s temnim, iskrenim pogledom, začne avtomat piskati iz piščalke, ki je zvezana s posebno žico na take membrane, katere reagirajo na bliskovite poglede. Piščalka sklicje ljudi in študent jo mora naglo odkuriti. Avtomati pa

tudi sicer reagirajo na vsak nasilen in neprijazen prijem z glasnim bobnanjem.

In tako je avtomat zmagal nad možgani. Samo v enem primeru so možgani potrebni, in sicer če profesor pomotoma črta pravilno nalogo. Študent gleda, se čudi, gre drugič k avtomatu, avtomat napiše isto. Sedaj se porodi v njem dvom. Kdo ima prav, profesor ali avtomat? No in hajdi, romaj k revnemu študentu, ki si je ohranil še možgane. No, in študent mora z žalostjo ugotoviti, da se je profesor pomotil, ne pa avtomat. Profesor seveda prizna zmoto in popravi red.

Razume se, da sta občinstvo in del študentov navdušena za to iznajdbo. V najnovejšem času pa se vendar pojavljajo glasovi, ki ne odobravajo docela teh mislečih avtomatov. Učenjaki so namreč dognali, da se možgani moških študentov (izvemši njih, ki morajo še rabiti možgane) vidno manjšajo in niso nič večji od ženskih, če je resnična tista pravljica, da so ženski možgani za nekaj gramov lažji od moških. Zato nastaja upravljena bojazan, da bodo ženski možgani sčasoma težji od moških. Deloma se to opaža že danes v Ameriki, kjer žensko obožujejo (če je mlada, lepa in bogata). Morda bo kdo ugovarjal temu, češ, v Ameriki poseča tudi ogromno število žensk srednje šole, zato bi se moralo krčenje možganov pri obeh spolih sorazmerno vršiti. Na videz je ta sklep pravilen, pa vendar je varljiv. Lepe ženske se niso nikoli učile in se jim tudi ni treba zanimati za avtomate (častnim izjemam vse priznanje), druge pa avtomatov ne razumejo, ker so preveč komplicirani, in hodijo rajši po starih potih.

Pa bodi kakorkoli, eno je gotovo. »Avtomatični samouk« je ženjalna iznajdba, pričujoča o čudovitem napredovanju naše dobe. Ni čuda, če si je pridobil že mnogo občudovalcev. Tudi pri nas smo vneti za avtomate, vendar pa ni še pričakovati, da bi tega tako kmalu videli v Ljubljani, zakaj je precej drag in z našo valuto ga še ne zmoremo. Začasno pa nam ni niti neobhodno potreben Optimisti pravijo, da imamo še vedno 80% mladine z integralnimi možgani. Pesimisti seveda nergajo, da jih je samo še 50%. toda kaj hočete, pesimisti vedno pretiravajo.

— Čuden citat. V 2. številki »Treznosti« sem čital pod črto z razprtim tiskom: »Ako bi polovica duhovnikov, učiteljev in zdravnikov v Dravski banovini postala domstirnih abstinentov, bi pri nas takoj prenehali umori, pretepi, poboji, in naš narod bi doživel novo kulturno pomlad.« Čigav je ta citat, ni zapisano, kakor tudi ne, v kakšne svrhe je napisan. Ali ti trije stanovi ne vršijo dovolj svojih dolžnosti? Pač zelo naivno. Vsakdo ve, da v osnovni šoli ni morilec, pretepač, da je napravila te »poklice« šele odrasla družba. Kaj vse gre na rovaš osnovnošolske vzgoje? — Učitelj abstinent.

Kdor naroča

vse šolske potrebščine potom

Učiteljske gospodarske poslovalnice

pomaga Učitelj, domovoma v Ljubljani in Mariboru

— Prvi jugoslovanski orkester na koncertne orglice. V Ameriki so dosegli orglice kot ljudski instrument največji pomen. Mladina svira navdušeno nanje in v večini šol vzdržujejo redni pouk v sviranju na nje. — Z veseljem je treba torej pozdraviti dejstvo, da so začele skoro vse kulturne države posvečati glasbi, najpogostejši umetnosti v šolah, več pozornosti. — Poleg lastnega pevskega instrumenta — glasu — ima narod v orglicah glasbeni instrument, ki se ga more pod večim vodstvom (po učitelju ali potom prve jugoslov. šole za orglice, ki bo kmalu izšla), kaj hitro naučiti in je zelo poceni. Naša mladina more na orglice izvajati one naše narodne pesmi, ki jih šola iz vzgojnih razlogov doslej ni mogla obravnavati. Tu velja pomagati do veljave po krivici zapostavljenemu instrumentu in pouk v sviranju nanj postaviti na dobro glasbeno podlago. Proč z mehničnim sviranjem, proč z utepanjem v glavo; orglice naj pomorejo do samostojnega dela. Spoznati je treba narodovo dušo, ki vse izumetničeno odklanja. — Obračamo se na učitelstvo in glasbene ljubitelje in potom teh na družino, šolsko mladino, mladinske organizacije vseh vrst s prošnjo, da naj se osebno prepričajo o vrednosti in uporabnosti orglic. Kmalu bo marsikje zadonel domači orkester na orglice; šolske slavnosti, izlete bo spremljala radostna glasba in mnoge družine bodo imele veselje. Veliko zaslug stori ljudstvu in domovini, kdor se trudi v narodu vzbuditi potom narodne pesmi in narodne glasbe to, kar leži narodu na srcu.

NEKAJ ŠTEVILK IZ ČESKOSLOVASKEGA ŠOLSTVA.

Konec šolskega leta 1930. je bilo na Češkem 1086 meščanskih šol; l. 1921. jih je bilo 942. To število se je torej v enem desetletju povišalo za 10,2%. Narodnih šol je bilo 6660, pred desetimi leti pa 6258. Ako izračunamo v odstotkih, jih je za 6,4% več. V vsej državi je bilo narodnih šol 14.900; l. 1921. pa 13.633 — število se je v desetih letih povečalo za 9,3%. Meščanskih šol je bilo 1868, l. 1921. pa 1564, torej zopet za 19,4% več. Razredni na meščanskih šolah so narasli za 18,4%, toda število učencev se je zmanjšalo za 15,4%. Na osnovnih šolah se je v letih 1921. do 1930. povečalo število razredov za 10%, število učencev pa zmanjšalo za 47%. V vsej državi je bilo l. 1930. skupaj 40.949 učiteljev, med temi 15.839 ženskih moči; razen tega je poskuševalo 5614 učiteljev verouk in 3868 učiteljice ženska ročna dela in gospodinjstvo.

NOVI ZVEZKI ZA OSNOVNE IN VIŠJE NARODNE SOLE.

Šolskim upraviteljskim in učiteljskim narodnih šol priporoča Učiteljska tiskarna, da nabavijo nove zvezke za osnovne šole za svoje šole in razrede, ker so ti zvezki izdelani po predpisih, kakor jih je ugotovila komisija v ministristvu prosvete v Beogradu za sestavo enotnih zvezkov.

Zvezki so sledeči:

1. Lepopisnice z napisanimi vzorci. (Rjav ovitek.)
2. Lepopisnice brez napisanih vzorcev. (Rjav ovitek.)
3. Lepopisnice z napisanimi vzorci v cirilici. (Rjav ovitek.)
4. Okrogla pisava.
5. Pisanke in vežbanke. (Zelen ovitek.)
6. Vežbanke za računanje. (Moder ovitek.)
7. Risanke. (Siv ovitek.)

Vsi zvezki so izdelani iz najfinejšega pisalnega papirja ter opremljeni s pivnikom.

Šolska upraviteljska in učiteljska naprosamo, naj opozore trgovce z zvezki, da naroče, ko jim poide zaloga dosedanjih zvezkov, le nove vzorce, da bodo tako polagoma uvedeni v vse šole enotni zvezki.

Šolska upraviteljska so prejela podroben preglednik in opis zvezkov.

Uvedite nove zvezke v svoje razrede! Z uvedbo teh zvezkov koristite tudi svojemu stanu, ker podpirate svoja stanovska podjetja!

Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Osebne zadeve.

— **Imenovanje.** Ministristvo prosvete je v sporazumu z ministristvom socialne politike imenovalo g. Gabrijela Janežiča, strokovnega učitelja, za upravnika zavoda in šole za slepo deca v Kočevju.

— **Z odlokom ministristva prosvete so premeščeni naslednji učitelji, odnosno učiteljice:** Ivan Petrovič iz Hajdine v Pobrežje, Josipina Omahen-Weber iz Beltincev v Planino pri Sevnici, Dora Jutraš s Sinjega vrha v Ljubčno, Ljudmila Radič iz Sarajeva na Jesenice, Franja Sušteršič iz Male Polane v Blagovno pri Celju in Milan Apih iz Hoč v Maribor.

Naša gospodarska organizacija.

VABILO

na

PRVI REDNI OBČNI ZBOR

Samopomoči za otroke učiteljev in učiteljic v Ljubljani, ki se vrši v nedeljo 14. februarja ob 9. uri dopoldne v sobi odsekov J. U. U., Frančiškanska ulica 6 v Ljubljani s sledečim dnevним redom:

1. Poročilo načelnika.
2. Tajniško poročilo.
3. Poročilo pregledovalcev računov.
4. Predlogi.
5. Sklepanje o višini posmrtnin oziroma odpravnin, o članskih prispevkih in pogojih za sprejem.
6. Pritožbe izključenih družtvenikov.
7. Volitve.
8. Izprememba pravil.
9. Slučajnosti.

Predloge morajo člani pismeno prijaviti društvenemu odboru vsaj 8 dni pred občnim zborom.

Ako ob določenem uri občni zbor ne bo sklepčen, se vrši čez pol ure drugi, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih plačnikov.

Lavrič Pavel s. r., Kumelj Metod s. r., t. č. načelnik, t. č. tajnik.

— **Učiteljska gospodarska poslovalnica** v Mariboru javlja, da bo skupna seja upravnega in nadzorstvenega odbora o Svečnici, dne 2. februarja 1932 ob 10. uri na III. deški osnovni šoli v Mariboru.

— **Članom Učiteljske Samopomoči.** V teh dneh ste prejeli položnice za nakazilo članskega prispevka za 261. do 263. smrtni slučaj (Anton Porekar, Maribor, Josip Poberaj, Smartno ob Dreti, Draga Kovač, Celje) za sames v znesku 16 Din, za zakonske pare pa 31 Din. Vse tri posmrtnine znašajo 38.100—Din. Zamudnikom je prištet k omejenim zneskom še zaostanek iz prejšnjih mesecev. — **Kot zadruga je Učit. Samopomoč** pričela poslovati s 1. januarjem 1932. Svoj poslovni lokal ima zadruga v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6/l. Uraduje vsak dan — izveniši nedelje in praznike — od 9. do 12. ure. — S prihodnjo pošiljateljico (konec februarja 1932) dobi vsak član nova zadruga pravila s člansko izkaznico. — **Učit. Samopomoč** ima danes 2541 članov. Posmrtnina znaša 12.705 Din. — Zadruga uprava v ljubezni prosi vse člane, da nakažete članski prispevek takoj po prejemu položnice, ker ji s tem delo zelo olajšate.

Zopet korak bliže našemu domu.

Pred 70. leti so ustanovili naši blagopokojni tovariši »Društvo v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem«. Namen društva je razviden že v naslovu samem. Kaj je bil tedaj goldinar in kolika je bila njegova vrednost, nam povedo knjige in stari ljudje. Ako je takrat prejela vdova na leto 200 gl. podpore, je to zanj že nekaj pomenilo. Za primer naj povem, da je dobil dijak za 5 do 6 gl. vso oskrbo na mesec.

V letu 1900. je prejela vdova okrog 170 K sirota pa 58 K. Vdova je mogla s to pokojnino šolati skoro vse leto svojega otroka.

Iz navedenega je razvidno, da je bilo to društvo velikega socialnega pomena za takratno dobo. Marsikateri vdovi je bila ta podpora krepka pomoč in velika uteha.

Iz knjig in računskih zaključkov je razvidno, da je to društvo vršilo svoje posle tudi tekom svetovne vojne in lajšalo s podporami učiteljskim vdovam in sirotam gorje.

Z izpremembo razmer po vojni, z vedno bolj rastočo denarno in gospodarsko krizo so se skrčili dohodki društva, vrednost denarja je bila vedno manjša, med učiteljskim so nastale nove gospodarske ustanove, ki se jih je vedno bolj oklepalo, na »vdovsko« društvo se je vedno bolj pozabljal. Člani in odborniki društva so bili po veliki večini sami starejši — že upokojeni tovariši. Društvo je imelo v 69. upravnem letu 55 družtvenikov, ki so plačali na članarini Din 550. Podpirati je moralo po pravilih 39 vdov in 7 sirot, ki so prejele 1668 Din 10 p. Primanjkljaj se je pokrival leto za letom iz društvenega imetja, ki je naraslo glasom bilance v letu 1930. na 39.564 Din 94 p.

V tem stanju je bilo društvo, ko je izšel zakon o uradnikih z dne 31. marca 1931. V smislu § 76. bi se moralo prilagoditi novim predpisom. V ta namen je sklicalo društvo 11. oktobra 1931 izredni občni zbor, ki je sklenil, da naj društvo likvidira, imovina pa naj se odda v smislu § 40. društvenih pravil »Učiteljskemu domu« v Ljubljani, ker ima ta zadruga med drugim namen podpirati učiteljske sirote in je voljna glasom svojega dopisa z dne 21. junija 1931 prevzeti društveno premoženje z vsemi pravicami in dolžnostmi

napram učiteljem-članom, njih vdovam in sirotam, ki so navedene v društvenih pravilih. Banska uprava Dravske banovine je sporočila z dopisom z dne 23. decembra 1931, II. No. 17.262/2, da je društvo črtala iz društvenega katastra.

Zastopniki ugaslega društva tov. Režek, Juraj, Furlan Jakob in Kecej Alojzij so dne 22. januarja 1932 izročili zastopnikoma »Učiteljskega doma« v Ljubljani tov. Jos. Kobalu in Vekoslavju Mlekcu društveno premoženje, ki je znašalo skupaj Din 41.168.—

Ker bo »Učiteljski dom« vršil prevzete dolžnosti napram vdovam in sirotam iz vsake letne obresti ugaslega društva, zato ne bo to obremenjevalo domovega premoženja.

Načelstvo »Učiteljskega doma« v Ljubljani smatra za svojo dolžnost, da se na tem mestu iskreno zahvali vsem funkcionarjem ugaslega društva, posebno pa še tov. Juraju Režku, ki je načeloval društvu celih 35 let, tov. Alojziju Keclju, ki je vršil tajniške posle istotako 35 let, in tov. Jakobu Furlanu, ki je upravljal društveno imetje 24 let.

Nase šolstvo.

O STANJU ŠOLSKIH VRTOV IN ŠOLSKIH ZEMLJIŠČ V DRAV. BANOVINI.

Ko bo sestavljen na osnovi § 39. šolski zemljiški kataster, bo šele mogoče podati točno stanje nepremičnine šolske imovine.

V naslednjem podajamo stanje na podlagi zbranih poročil in ugotovitev.

Vsa šolska zemljišča v Dravski banovini merijo 345 ha 87 a 43 m². Od teh se uporablja 178 ha 84 m² direktno v šolske namene in sicer:

zazidanih je	27 ha 10 a 75 m ²
telovadišča in igrišča merijo	24 ha 69 a 11 m ²
matičnjaki (sodovnjaki)	19 ha 89 a 67 m ²
prostori za drevesnico in zelenjad	49 ha 90 a 75 m ²
vinogradi	4 ha 90 a 75 m ²
drugi v različne svrhe določeni prostori	51 ha 75 a 75 m ²

Poleg navedenih zemljišč imajo nekatere šole tudi zemljišča, ki ne služijo direktno šolskim namenom.

Ta zemljišča merijo 167 ha 02 a in 37 m² in je njih

travnikov	60 ha 66 a 31 m ²
gozdov	23 ha 27 a 36 m ²
vinogradov	36 ha 66 a 66 m ²
pašnjakov	31 ha 18 a — m ²
pašnjakov	10 ha 23 a 75 m ²

Dohodke od teh zemljišč uživajo v nekaterih krajih na podlagi volil in zapuščin upravitelji dotičnih šol. V največ primerih pa jih dajejo krajevni šolski odbori v najem in izkazujejo najemnine v letnih obračunih.

Po odredbi višjega šolskega sveta v Ljubljani z dne 8. februarja 1924. št. 1463 se ima uporabljati najemina od šolskih zemljišč v prvi vrsti za oskrbovanje in izboljšanje šolskega vrta, za nabavo učil in pripomočkov za kmetijski pouk.

Šolski vrtovi: Pri 114 šolah ni šolskih vrtov. Pri 92 šolah pa so šolski vrtovi tako majhni, da ne ustrezajo šolsko-vrtnarskim namenom. Velikost teh vrtov je od 2 do 3 are.

Na 117 šolskih vrtovih ni drevesnic, ker so vrtovi premajhni ali pa imajo za drevesnico neprimerno lego in zemljo.

Na šolskih vrtovih se goji v drevesnicah trenutno: 46.400 divjakov in 97.631 sadnih dreves. Ker rastejo drevesca v drevesnici 4 leta, odpade na I. letnik 42.660, na II. letnik 22.231, na III. letnik 18.237 in na IV. letnik 14.595 drevesc.

Danes je na šolskih vrtovih 15.833 sadnih drevesc. Od teh 4482 prtičičnih, 1494 oblikovanih ter 9857 visokodebelnih.

Pri šolah bo treba zasaditi nove in razširiti obstoječe sadovnjake z onimi sortami, ki so določene po sadnem izboru za dotične srece.

Prispevki krajevnih šolskih odborov, kraljevske banske uprave in raznih korporacij za oskrbovanje in izboljšanje šolskih vrtov so znašali v preteklem (1930.) letu 284.277 dinarjev.

Te vsote so se porabile v največ primerih za nove ograje, ki so za časa vojne in po vojni skoraj povsod propadle.

Leta 1931. je v proračunih krajevnih šolskih odborov za šolske vrtove 413.196 Din 75 p.

Raznih nagrad od kraljevske banske uprave, občin in raznih korporacij je bilo podeljenih 48.701 Din. Od teh učiteljem 21.800, za vrtove pa 26.901 Din.

V zvezi s šolskim vrtnarstvom podpirajo učitelji vrtnarji v izdatni meri tudi umno čebelarstvo.

Na šolah v Dravski banovini je 316 čebelnjakov s 1760 panji in sicer 1552 s premakljivimi satniki in 208 kranjčev.

Iz navedenih podatkov je razvidno, da se šolsko vrtnarstvo povoljno razvija in stalno izboljšuje.

Mladinska Matica.

S seje, dne 22. t. m.

1. Seje bodo odslej ob četrtkih ob 20. uri.
2. Izid tekmovanja za razpisane nagrade. Razpisane so bile:
- I. nagrada 3000 Din za izvorno povest, primerno mladini po 10. letu;
- II. nagrada 2000 Din za najboljšo umetniško delo, primerno mladini od 6. do 9. leta;

III. nagrada 3000 Din za realno knjižico o kulturnih, zgodovinskih in gospodarskih slikah Jugoslavije;

IV. nagrada 3000 Din za realno knjižico o domu in gospodinjstvu;

V. nagrada 3000 Din za realno knjižico o razvoju tehnike.

a) Nagrado za prvo knjigo je dobil dr. Bogomir Magajna za knjigo »Brkonja Celjustnik«.

b) Nagrade za knjigo za naše najmlajše ni mogel odbor prisoditi nobenemu izmed došlih rokopisov in podaljša zato rok za vlaganje rokopisov za to nagrado še do 15. marca tega leta.

c) Za 3. knjigo je prišel samo 1 rokopis, a ker je bil pisan po vzorcu šolskih knjig, zato ni prišel pri nas za tisk v poštev.

č) Za 4. knjigo smo dobili kar 3 rokopise. Vsi trije rokopisi so dobri, posebno dva sta po mnenju literarnega odseka tako slične vrednosti, da je smatral odbor za potrebno, da jih prečenijo še 3 osebe izven odbora, ki naj imajo odločilno besedo!

d) Za 5. knjigo smo dobili 1 rokopis, ki obravnava Teslo in razvoj elektrotehnike. Snov dela je pretežka in ne pride v poštev za redne publikacije. Ker pa je delo res temeljito in bi bilo res škoda, da ga Mladinska Matica ne založi, bomo skušali izdati to delo v izredni publikaciji potom subskripcije.

3. Sklene se naprositi ministristvo prosvete za dovoljenje, da se bo lahko uporabljala Ribičičeva knjiga »Mihec in Jakec« kot pomožna učna knjiga.

— **mm Razpis književne nagrade.** Vsled neugodnega rezultata prvega razpisa nagrad za umetniško delo za naše najmlajše se podaljša rok za vlaganje rokopisov za to tekmovanje do 15. marca t. l.

Razpis se glasi:

Mladinska Matica razpisuje 2000 Din nagrade za najboljšo umetniško delo, lahko je slovstveno (3 do 4 pole male osmerke) ali slikarsko, primerno otrokom med šestim in desetim letom. Snov je oblikovana lahko v prozi ali verzih, je lahko resna ali šaljna, vzeta iz življenja ali iz narodnih pesmi. Prvi pogoj: umetnina. Rokopise sprejema tajništvo Mladinske Matice, Ljubljana, Frančiškanska ul. 6/l.

Učiteljski pevski zbor JUU.

— **pev Pevski tečaj** se prične 31. januarja ob 9. uri v Glasbeni Matici in se nadaljuje 1. in 2. februarja. Vse in vsil!

— **pev Važen odlok ministristva prosvete glede pevskega zbora JUU.** Ministristvo prosvete je, uvažujoč velik kulturni pomen gojitve zborovskega petja za moralno prosveto in v priznanje 7letnega uspešnega dela učiteljskega pevskega zbora, izdalo z odlokom O. Br. 82.968 od 31. decembra 1925 dovoljenje, da sme imenovani pevski zbor uporabljati za vaje in koncertne prireditve tudi šolske dni. Z odlokom ONBr 30.282 od 16. IV. 1931 pa še ponovno priporoča delo v učiteljskem pevskem zboru in delu za ta zbor.

Ker ima zbor pevske vaje v pouku prostih dneh kakor v velikih počitnicah (10 dni), v Vseh svetih (2 dni), ob semestrih (2 dni), o Božiču in Veliki noči (3—5 dni), se izdane ga odloka poslužuje le v res nujnih primerih (1—2 dneva mesečno) in se bo zbor v bodoče tudi sam oziral na to, da zaradi vaj in koncertnih nastopov pouk ne bo trpel, naj grede šol. upraviteljska članom tega zbora na roko.

Tuoradno se je doznalo, da šolska upraviteljska in vodstva raznih pisarn štejejo dneve teh pevskih tečajev v redni dopust. S tem je prizadeto posebno ono učiteljsko, ki je zaposleno v raznih uradih.

Da se učiteljskim olajša posećanje pevskih tečajev in omogoči sodelovanje pri zboru tudi onim, ki so zaposleni po uradih, se opozarja na to, da po gornjem ministrskem odloku teh dni ni šteti v redni dopust, kar je tudi razvidno iz posebnih, za turneje dovoljenih dopustov. Ti dnevi naj se smatrajo v smislu cit. odloka za istovetne z dopusti za učiteljska zborovanja sreskih učiteljskih društev. (Odloka min. prosvete ONBr. 30.780 od 2. VI. 1925 in ONBr 32.398 od 18. XI. 1926).

— **g Simbol ujedinjene Jugoslavije je njen grb.** Zato naj bi ga imela vsaka šola!

Poleg slike Nj. Vel. Kralja spada v vsak razred tudi slika državnega grba. Učiteljski dom razpošilja tako barvasto sliko na kartonu v velikosti 45 × 55 cm z opisom vred za 20 Din. Slika je odobrena in priporočena od ministristva prosvete.